

РОБЪРТ ШЕКЛИ
ЗЕМЯ
ВЪЗДУХ
ВОДА
ОГЪН

Превод от английски: Виолета Чушкова, 1983

chitanka.info

На никой космически кораб бордовата радиостанция не е работила безупречно и приемникът на Джим Радел на борда на „Елджънкуин“ не правеше изключение. Той разговаряше с „Кон Илектрик“ на Земята. Но връзката се загуби и изведнъж малката пилотска кабина се изпълни с гласове.

— Не железни куки — прогърмя радиото. — Исках *бонбони*.

— Не сте ли Станция Марс? — попита някой.

— Не, тук е Луна. Излезте, по дяволите, от честотата ми.

— Какво ще правя аз с три греси^[1] железни куки?

— Ще си ги закачиш на носа. Ало, Луна?

Радел се заслуша за малко. Радиото го изпълваше с убеждението, че космосът е пълен с хора, невероятно бодри и жизнени, които се блъскаха по планетите за пространство. Той трябваше отново да си припомни, че целия този шум вдигаха не повече от петдесетина мъже, пращинки в космическото пространство около Земята.

Радиото започна да пращи и след малко забръмча равномерно. Радел включи на приемане и пристегна коланите около тялото си. „Елджънкуин“ бе влязъл в орбита с намалена скорост, спускайки се към облачната повърхност на Венера. Той можеше да почете някоя книга или да подремне, докато корабът сам извършеше кацането.

Радел имаше две задачи. Едната бе свързана с безпилотния кораб, изпратен от „Кон Илектрик“ до Венера преди пет години. На борда на кораба се намираха автоматични записващи уреди. Една от задачите на Радел бе да върне тези уреди на Земята.

„Елджънкуин“ се снижаваше към студената, брулена от бури повърхност на Венера, като се насочваше автоматично към местонахождението на роботния кораб. Корпусът стана тъмночервен, когато „Елджънкуин“ се вряза в мрачната атмосфера на Венера, забави ход и започна да се спуска надолу, приготвяйки се за кацане. Снежната вихрушка обгърна кораба, когато той с лумнали опасни струи се завъртя и меко кацна на повърхността.

— Щастливо кацане, бебчо — каза Радел на кораба.

Той се освободи от коланите и включи радиото към космическия си костюм. Измервателните му уреди показваха, че роботният кораб се намира на около две и половина мили от мястото на кацането му. Не чак толкова далече, че да е необходимо да мъкне и провизии. Само

щеше да отиде пешком дотам, да вземе уредите и да поеме обратния път към дома.

— А може и да се върна навреме за серийния филм — каза той гласно. Направи последна проверка на костюма и дръпна резето на вътрешния люк.

Космическият костюм бе втората, най-важна задача на Радел.

Човечеството лудо напредваше. В космически мащаб надпреварата бе едва-що родена. Но въпреки това вчерашният пещерен човек и звезден мечтател оставяше Земята зад гърба си. До вчера той бе гол, окаяно беззащитен и безнадеждно уязвим. Днес, обвит в стомана, придвижван от нажежени до бяло реактивни самолети, той стигна до Луната, Марс и Венера.

Космическите костюми бяха брънка от технологическата верига, която се простря до планетите.

Прототипи на костюма, който носеше Радел, бяха подложени на всякакво изпитание, което можеше да се измисли в добре обзаведена лаборатория. Те издържах успешно изпитанията. Сега костюмът трябваше да премине през последното изпитание на открито.

— А ти не мърдай оттука, бибчо — каза Радел на кораба.

Той прекрачи и последния люк и заслиза по стълбичката на „Елджънкуин“, понесъл на гърба си най-драгоценния космически костюм, изобретяван някога от човека.

Като следваше радиокompаса си, той преодоляваше без трудност тънката снежна покривка. От околния пейзаж, скрит в сивия сумрак на Венера, се виждаше оскъдно малко. Под краката му се подаваха хилави гъвкави растения, разпръснати нарядко из снега. Те бяха единствените живи неща наоколо.

Радел настрои радиото в костюма си с надеждата, че някой ще предаде резултатите от мачовете в първа бейзболна лига. Но чу само края на метеорологичния бюлетин, предаден от Марс.

Отново заваля сняг. Беше студено, както се виждаше от часовника на китката му, защото хладният въздух изобщо не можеше да проникне през костюма му. И макар че Венера имаше кислородна атмосфера, на него не му се налагаше да диша от нея. Пластмасовият му шлем го затваряше херметически в един малък, създаден от човека, негов собствен свят. Вътре в него той не можеше да усети студа или силния вятър, който го връхлиташе яростно.

Колкото по-далече отиваше, толкова снегът ставаше по-дълбок. Погледна назад. Корабът му бе напълно погълнат от сивия сумрак, а напредването ставаше все по-трудно.

— Ако изградят тук колония — каза си той, — сигурно е, че няма да ме убедят да се заселя и аз.

Усили притока на кислород и се повлече през преспите.

След малко хвана някаква далечна музика по радиото си, толкова слаба, че дори не бе сигурен, че наистина я чува. В продължение на два часа той се отдалечи с усилие на малко повече от една миля от кораба си, като си тананикаше песента, която си мислеше, че бе чул, и се стараеше да мисли за всичко друго, но не и за Венера.

Изведнъж затъна до колене в рохкав сняг.

Изправи се и се отърси. Видя, че от известно време бе вървял сред снежна буря. Обгърнат от чудесния си костюм, дори не бе забелязал това.

Но не откри причина за безпокойство. Вътре в космическия си костюм бе прекрасно защитен. Воят на вятъра достигаше едва-едва до него. Пристъпите на градушката се сипеха безобидно по пластмасовия му шлем, а звукът им му напомняше дъждовни капки върху ламаринен покрив.

Той се хвърли напред през кората, която се образува върху дълбокия сняг.

За един час наваля още сняг. Радел забеляза, че вятърът е преминал почти в буря. Около него се трупаха преспи, които от студа веднага хващаха кора.

Той нямаше никакво намерение да се връща обратно.

— По дяволите — рече. — През този костюм не може да проникне нищо.

След това затъна до кръст в снега.

Усмихна се и се измъкна. Но следващата му стъпка го изпрати отново под тънката снежна кора.

Опита се да се измъкне, но съпротивлението на снега и снежната кора бе твърде голямо. След десет минути бе затрупан и костюмът му трябваше да го снабдява с повече кислород.

Радел обаче не се изплаши. Той знаеше, че на Венера нямаше истински опасности — нямаше нито хора, нито зверове или отровни растения. Трябваше само да извърви в снега няколко мили, облечен в

най-модерния и удобен космически костюм, изобретяван някога от човека.

Започваше да ожаднява. Струваше му се, че изобщо не напредва. Снегът вече стигаше до гърдите му и ставаше все по-трудно да се изкачва на повърхността само за да затъне при първата си крачка. Въпреки това упорито продължи да върви още половин час.

Спря. Видимостта му напълно изчезна от непроницаемата стена на меко падащия сняг, който се сипеше от тъмносивото небе. За половин час бе преодолял не повече от десет ярда.

Беше затънал.

Междупланетното радио е било винаги несигурно. Радел не вярваше, че ще може да предаде съобщение.

— Тук „Елджънкуин“ — предаде той. — Вика „Кон Илектрик“.

— Слушаме, имаш позволение, влизам.

— Как ще лъжа? Той си счупи ръката...

— ... и четири сандъка аспержи. Подпиши ме за получаването.

— Разбира се, че сме в безтегловност. *Но въпреки това* той си счупи ръката.

— Тук „Елджънкуин“ — викам...

— Ало, контрола, позволете ми да вляза. Имам разрешение.

— Предимство — извика Радел. — Викам „Кон Илектрик“. Затънал съм в снега. Не мога да се върна до кораба си. Какво да правя?

Радиото запращя.

Радел седна в снега в очакване на инструкции. Той прие снеговалежа като някакво наказание. Трябваше ли сега да става ескимос или нещо подобно? „Кон Илектрик“ го бе забъркал в цялата тази каша. Нека сега те го измъкнат.

Костюмът поддържаше равномерната си приятна топлина. Радел успя да забрави за глада и жаждата си. С нарастването на преспите той задряма.

Събуди се след няколко часа, измъчван от невероятна жажда. Радиото бръмчеше безсмислено. Радел разбра, че ще трябва да си помогне сам. Ако не се върнеше на кораба си, скоро силите му щяха съвсем да го напуснат. Чудесните защитни качества на костюма му не биха могли да му помогнат тогава.

Той се изправи, гърлото му бе свито до болка от жажда и му се прииска да бе взел все пак някакви провизии. Но откъде би могъл да

предположи, че ще му бъдат необходими, за да извърви само пет мили, и то облечен в такъв костюм?

Трябваше му някакво средство за придвижване по тънката снежна кора. Снегоходки. От какво правеха снегоходките на Земята? Той коленичи и разгледа едно от хилавите гъвкави растения, наболи през снега. Те можеха да свършат работа.

Опита се да откъсне едно. То се оказа яко и мазно. Ръката на Радел, облечена в ръкавица, се хлъзна.

Ако само имаше нож. Но на един космически кораб нямаше нужда от нож. Той бе непотребен колкото копие или рибарски кукички.

Той отново задърпа растението, след това си свали ръкавиците и затърси из джобовете си някакъв остър инструмент. Не намери нищо, освен един оръфан брой на „Планетарни правила при кацане на търговски кораби над 500 английски тона“. Пъхна го обратно в джоба си.

Тогава му хрумна една идея. Като дръпна ципа отпред на костюма си, Радел се наведе ниско и започна да ползува едната страна на ципа като трион. На растението се образува нарез, а вятърът нахлу през отворения му костюм. Радел усили отоплението на костюма си и продължи да трие.

След като преряза три растения, той установи, че зъбите на ципа се бяха изхабили и не можеха да режат повече. Трябвало е да използват по-твърда сплав — помисли си. Дръпна ципа на ръкава си и продължи да реже с него.

Накрая той разполагаше с нужните му парчета от растението. Опита се да издърпа нагоре циповете, но зъбците им бяха запълнени със смола и дървени стърготини.

Радел загърна, доколкото можа, ръбовете на костюма и пусна отоплението докрай.

Сега трябваше да направи снегоходките. Растенията се огъваха лесно. Той нямаше как да ги свърже.

— Какво глупаво положение — каза си гласно. Нямаше нито връв, нито канап, нито въже. Нищо.

— Какво да правя сега? — попита се той.

— През живота си не съм виждал такъв прием — говореше някой по радиото.

— Тук „Елджънкуин“ вика Земята — каза Радел прегракнало за хиляден път.

— Ало, Марс?

— „Кон Илектрик“ вика „Елджънкуин“...

— Може би това е слънчевата корона.

— По-вероятно е да е мощността на космическите лъчи. Кои сте вие?

— Тук е „Кон Илектрик“. Корабът ни закъсня...

— „Елджънкуин“ насреща! — изкрещя Радел.

— Радел? Какво става с теб? Ти не си изследовател, нито пък сега е време за екскурзии. Грабвай онези уреди и се връщай.

— Тук Луна. Станция две...

— Не се включвай, Луна! — изкрещя Радел. — Слушайте. Намирам се в беда. Затънах. Затънах в снега. Трябват ми снегоходки. Снегоходки! Чувате ли ме?

Радиото забръмча. Радел се залови отново със снегоходките.

Парчетата от растението трябваше да се съединят. Радел откри, че единственият начин да направи това бе да използва жиците, свързващи радиото му или отоплителното устройство на костюма. Кое трябваше да пожертвува?

Налагаше се да направи много неприятен избор. Той се нуждаеше от радиото. Но дори с непрестанно работещо устройство вече му бе станало студено. Ако го разрушеше, щеше да остане само с изолирания костюм срещу студа на Венера.

Ще се наложи да прежали радиото — реши той.

— ... кажи й това, моля те — заговори рязко радиото. А през следващата ми отпуска... — отново заглъхна.

Радел разбра, че не може да се раздели с гласовете, които донасяше то в самотния цивилизован свят на космическия му костюм. Зашеметен, уморен, с гърло, пресъхнало от жажда, той почувствува, че докато можеше да чува успокояващото бръмчене на смущенията, той не беше сам.

Освен това, ако снегоходките не станеха, той наистина щеше да затъне без радиото, което можеше да докара помощ.

Бързо, преди да може да вземе друго решение, изкубна жиците на отоплителното устройство, свали си ръкавиците и продължи да работи.

Не се оказа толкова просто, колкото си бе мислил. Едва виждаше, тъй като пластмасовият шлем се бе замъглил от парата сега, когато размразителят не работеше. Възлите, които връзваше в хлъзгавата изолирана с пластмаса жица, не държаха. Започна да прави по-сложни възли, но и те се развързваха. Като се опитваше наслуки, той върза един, който държеше.

Но дори и тогава растенията се изхлузваха от връзките. Наложиха се отново да ги набразди с циповете, преди да ги захване.

Когато почти бе привършил с едната снегоходка, вълна от сънливост го накара да спре. Трябваше да изпие нещо.

Той смъкна шлема си и натъпка шепа сняг в устата си. Това донякъде облекчи жаждата му.

Със свален шлем той виждаше по-добре. Пръстите на ръцете и краката му бяха безчувствени, а вдървеността пълзеше вече по крайниците му.

Не го болеше. В действителност беше му дори приятно. Установи, че му се спи. Никога не му се бе спяло толкова.

Реши да подремне малко и след това да започне отново.

— Предимство по спешност. Предимство по спешност, „Кон Илектрик“ вика „Елджънкуин“. Обади се, „Елджънкуин“! Какво става, „Елджънкуин“?

— Снегоходки. Не мога да стигна до кораба — измърмори полузаспал Радел.

— Какво се е случило, Радел? Техническа авария? Костюмът ли се повреди нещо?

— Корабът е в ред.

— Костюмът! Костюмът ли се повреди?

— Не. — Радел бе твърде сънлив. Той не знаеше как да обясни какво се бе случило, защото самият той не бе сигурен. По някакъв начин той бе изваден от цивилизацията и изхвърлен милиони години назад във времето, когато хората са се борели с природните стихии. Само допреди малко той бе обгърнат от стомана и топлината бликаше до върховете на пръстите му. Сега лежеше проснат на земята и се сражаваше със силите на огъня, въздуха и водата.

— Не мога да обясня. Само ме измъкнете оттук — каза Радел.

Изведнъж го осени мисълта, че през цялото съществуване на човечеството нищо не се бе променило. Може би пещерата е била малко по-просторна, кремъците малко по-добри, но самият човек не бе по-голям, по-силен или по-добре съоръжен. Бурята продължаваше да вилнее, природните стихии властвуваха.

Напълно събуден, той разтърси глава и се олюля на краката си, убеден, че е направил важно откритие. За пръв път разбра, че се бори за живота си, точно така, както билиони хора от расата му са се борили от зората на съществуването на човешкия род, така както щяха да се борят и занапред независимо колко добре щяха да строят космическите си кораби.

Той нямаше да умре. Поне не лесно.

Трябваше да накладе огън, незабавно. В джоба на панталоните му имаше кибрит.

Бързо смъкна космическия костюм, за да го вземе, и застана на снега по панталон и риза. След това построи заслон от сняг, като издълба дупка до земята. Подреди внимателно клонките и прибави листи от орфаната „Планетарни правила при кацане“. Докосна кибритената клечка до тях.

А ако не пламне...

Но огънят пламна! Маслените клонки се запалиха веднага, разгоряха се и стопиха снега наоколо.

Радел напълни пластмасовия си шлем със сняг и го постави близо до огъня. Сега щеше да има вода!

Той се приближи толкова плътно до пламналите клонки, че опърли ризата си. Огънят вече започна да тлее. Той сложи всичките клони, които бяха останали.

Те не бяха достатъчно. Дори с полузавършената му снегоходка огънят щеше да гори съвсем малко.

— И знаеш ли какво ми каза тя? Знаеш ли наистина какво ми каза тя? Тя каза...

— Предимство! Предимство по спешност! Излезте от ефира всички! Слушай, Радел, тук е „Кон Илектрик“. Към теб тръгва кораб от Луната. Чуваш ли ме?

— Чувам те. След колко време ще пристигне тук? — попита Радел.

— Не ни ли чуваш, Радел? Добре ли си? Отговори, ако можеш...

— Чувам ви. След колко време корабът...

— Не те чуваме. Както и да е, приемаме, че си още жив. Корабът ще пристигне след десет часа. Дръж се, Радел.

Десет часа! Огънят му почти загасваше. Радел гневно отрязва още растения. Но той не можеше да ги събира достатъчно бързо, за да поддържа огъня.

Снегът в шлема му се бе стопил. Той го изгълта и се зарови по-дълбоко, колкото може по-ниско към земята. Загърна костюма около себе си и се наведе ниско към загасващия огън.

Десет часа!

Той искаше да им предаде, че космическият костюм е добър. Единствената беда се състоеше в това, че Венера го беше измъкнала от него.

Вятърът, отклоняван от заслона, виеше над главата му. От огъня остана само един малък пламък. Радел огледа обезумяло белотата, която го заобикаляше, като търсеше нещо, което можеше да гори.

— Дръж се, приятелю. Слизаме. Взехме разстоянието за седем часа и половина. Изхарчихме всичкото гориво. Сега ще трябва да ни изпратят кораб да ни зареди с гориво. Но пристигнахме.

На сивото небе на Венера проблесна ярък пламък и се стрелна надолу към смълчания корпус на „Елджънкуин“.

— Чуваш ли ни, момко? Жив ли си още? Ние почти кацнахме.

Корабът се приземи върху опашката си на около сто ярда от „Елджънкуин“. Трима мъже излязоха от него и нагазиха в дълбокия сняг. Четвърти свали долу няколко чифта снегоходки.

— Много настояваше за тези снегоходки, защо ли?

Те се събраха в групичка и погледнаха часовника на китката на единия от мъжете.

— Радиото му още работи. Насам.

Втурнаха се по снега, като в бързината се препъваха един в друг. След около една миля забавиха ход, но въпреки това напредваха упорито към радиосигнала.

Намериха Радел, свит около малък огън. Радиото му лежеше на няколко ярда от него, където очевидно го беше захвърлил.

Той вдигна поглед, когато мъжете се приближиха, и се опита да се усмихне.

Те видяха накъсания му космически костюм на земята. Радел подхранваше огъня си с ивици от подплатата на най-хубавия и най-скъпия космически костюм, изнамиран някога от човека.

[1] Гроса — бройна единица за стока на отделни парчета, която е равна на 12 дузини или на 144 броя. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.